

Turiny

Ižanga	4	Valdovės gambitas	144
		Vera Menčik	146
Pasaulio šachmatų čempionai	10	Nona Gaprindašvili	154
Wilhelmas Steinitzas	12	Judita Polgar	160
Emanuelis Laskeris	20		
José Capablanca	28	Carisiai mačiai	168
Aleksandras Aliochinas	36	Fischeris prieš Spaskį	
Maxas Euwé	44	<i>Amžiaus mačas (1972 m.)</i>	170
Michailas Botvnikas	52	Karpovas prieš Korčnojų	
Vasilijus Smyslovas	60	<i>Bagijo mūšis (1978 m.)</i>	178
Michailas Talis	68	Karpovas prieš Kasparovą	
Tigranas Petrosianas	76	<i>„Maskvos žiema“ (1984–1985 m.)</i>	184
Borisas Spaskis	84		
Bobbis Fischeris	92	Šachmatai išnyks!?	190
Anatolijus Karpovas	102		
Garis Kasparovas	110	Epilogas	204
Vladimiras Kramnikas	118		
Višvanatanas Anandas	126	Literatūra	206
Magnusas Carlsenas	134	Nuotraukų šaltinių nuorodos	207

Bobbis Fischeris

Labiausiai žavėjausi tuo, kaip jis sugebėdavo priversti mus patikėti, kad taip paprasta išvelgti tokius sudėtingus sprendimus. Stengiuosi jį kopijuoti.

Magnusas Carlsenas

Bobbis Fischeris – ryškiausia šachmatų pasaulio žvaigždė ir tragiškiausias jo herojus. Joks kitas šachmatininkas nesulaukė tokio didžiulio visuomenės dėmesio, bet tai nesutrukdė Fischeriui atsukti jai nugaros, būnant pačioje šlovės viršūnėje. Jis genialiai žaidė šachmatais, o kasdienybėje jam trūko pastovumo. Jis galėjo užburti savo talentu, bet sukelti siaubą savo poelgiais. Fischeris paskutines gyvenimo dienas praleido tremtyje Islandijoje, tapęs visuomenės atstumtuuju, seniai pralaimėjęs kovą su savo vidiniais demonais. Kita vertus, garsiausias šachmatų istorijos epizodas visada bus pasakojimas apie itin talentingo amerikiečio pergalingą žygį į pačią šios sporto šakos viršūnę.

Fischeris gimė Čikagoje, bet jo šeima persikėlė į Niujorką – JAV šachmatų pasaulio epicentrą. Būdamas šešerių, berniukas kartu su seserimi Joana nusipirko pigų šachmatų komplektą bakalėjos krautuvėje. Žaisti vaikai išmoko savarankiškai. Mama bandė ieškoti varžovų sūnui, įdėdama skelbimą. Nors laikraštis nesutiko jo išspausdinti, Fischeris sulaukė kvietimo prisijungti prie šachmatų klubo. Iš pradžių jis neišsiskyrė ypatingais gebėjimais, bet sulaukęs vienuolikos, anot paties Fischerio, „pradėjo gerai žaisti“. Trylikametis vaikinukas nugalėjo JAV jaunimo čempionate ir, būdamas vos keturiolikos, visus nustebino laimėjęs pirmą iš aštuonių iškovotų šalies čempiono titulų.

Maždaug tuo metu Fischeris taip pat dalyvavo simultane, kurį žaidė Maxas Euwė. Pralaimėjęs vaikinukas su ašaromis akyse išskubėjo iš Manhatano šachmatų klubo. Nuo mažų dienų jis kovojo tik dėl pergalės. O štai buvęs pasaulio čempionas Euwė vėliau pasakė, jog tuo metu šachmatai užėmė gerokai svarbesnę vietą Fischerio gyvenime nei jo paties kasdienybėje.

1961 m. Fischeris žaidė mačą su Reshevsky'iu – vienu geriausių tų dienų JAV šachmatininkų. Vienam varžovui buvo

aštuoniolika metų, kitam – penkiasdešimt. Dvikovų seriją ženklino ginčai ir pykčiai, tačiau neliko abejonių, kad keičiasi šachmatininkų kartos. Prieš mačą dauguma galvojo, jog Reshevsky'is žaidžia geriau nei Fischeris. Jam pasibaigus, nuomonės iš esmės pasikeitė. Jaunuolis pirmavo dviem taškais, bet, varžovams be perstojo ginčijantis dėl partijų grafiko, dvikovų serija nutrūko. Panašaus pobūdžio problemos ženklins ne vieną Fischerio mačą.

Apskritai jis nemokėjo pasitikėti aplinkiniais. Fischeris sutikdavo dalyvauti turnyruose tik tuomet, jei organizatoriai priimdavo begalę jo keliamų sąlygų. To nepadarius, šachmatininkas nedvejodamas atsisakydavo žaisti arba net pasitraukdavo iš varžybų pačiame jų įkarštyje. Būdamas toks užsispyręs, Fischeris galų gale prarado viską, ką buvo sugebėjęs iškovoti. Vienu ar kitu metu jis atsisakydavo žaisti skųsdamasis, kad varžybų vietoje pernelyg triukšminga, netinkamai išdėstytos filmavimo kameros, blogai susodinti žiūrovai, partijos rengiamos nepriimtu laiku, parinktos prastos šachmatų figūros. Po truputį nutrūko Fischerio ryšys su artimiausiais žmonėmis – motina ir ilgamečiais treniruočių partneriais Larriu Evansu bei Edu Edmondsonu. Niekas net nebandė apsimesti, kad su tokiu nenusipėjamu žmogumi kaip Fischeris paprasta bendrauti.

1962 m. jis tapo religinės organizacijos „Pasaulio Dievo bažnyčia“ (*Worldwide Church of God*) nariu. Ilgainiui ryšys su šia religine bendruomene užgoš Fischerio troškimą žaisti šachmatais, padarys neigiamą poveikį psichinei sveikatai ir kainuos daug pinigų. Kol kas jis tebejautė didelį norą sėsti prie lentos. Tai padėjo bent iš dalies laikyti gyvenimo vadeles savo rankose. Deja, po kurio laiko šachmatininkas jas galutinai paleis.

Fischerio santykius su SSRS šachmatų federacija visada kaustė šaltukas. Būdamas paauglys, jis sulaukė kvietimo atvykti į Maskvą, tačiau vizitas nesusiklostė. Viena vertus, Fischeris

Bobbis Fischeris

Pilietybė

JAV

2817 V. KRAMNIKAS / V. ANANDAS
2180 A. KARPOVAS

2785

(1972 m. liepos mėn.)
Aukščiausias pasiektas
reitingas

1943

2008

„Visada trokštu tik vieno – žaisti šachmatais.“

B. FISCHERIS

tapo
pasaulio
čempionu

29 METŲ

3

metus buvo
pasaulio
čempionu

32 METŲ

prarado
pasaulio
čempiono
titulą

Mačų dėl pasaulio čempiono vardo rezultatai

data	rezultatas	varžovas
1972 m.	12,5 : 8,5	Spaskis

GERIAUSIAS ASMENINIS
REZULTATAS

2887

Fischeris prieš Bentą Larseną,
pergalė Kandidatų turnyre
rezultatu 6 : 0
1971 m.

Pergalės pasaulio
čempionato finale

1

Kiek kartų žaidė pasaulio
čempionato finale

1

1

Skirtingi varžovai pasaulio
čempionato finale

Paauglystėje Fischeris sublizgėjo 1959-ųjų Kandidatų turnyre, tačiau keturiskart pralaimėjo Taliui. Jo šlovės valanda dar neišaušo.

pyko, nes negavo pakankamai progų žaisti oficialias partijas prieš talentingiausius varžovus. Kita vertus, šeimininkų tikrai nesužavėjo vaikinų prašymas mokėti jam už tai, kad žaistų. Fischeris išsiuntė namo atvirlaiškį: „Nepatinka man nei rusiškas svetingumas, nei patys rusai. Manau, aš jiems taip pat nepatinku.“

Šachmatininko priešiškus sovietams paaštrėjo po 1962-ųjų Kandidatų turnyro Kiurasao. Penki iš aštuonių jo dalyvių atstovavo SSRS, todėl Fischeris įtikėjo, jog sovietų žaidėjai tariamai susimokę tarpusavyje. Esą jie susitarė vienas su kitu žaisti trumpas partijas, pasibaigiančias lygiosiomis, siekdami išsaugoti daugiau jėgų kovai su Fischeriu. Jaunuolis net neabejojo, kad nepelnytai nelaimėjo turnyro, prarasdamas galimybę rungtis su Botvniku 1963 m. Negalima atmesti galimybės, jog Fischeris pagrįstai įtarinėjo sovietų šachmatininkus sudarius sąmokslą. Vis dėlto daugumos nuomone, tuo metu jis dar nežaidė taip gerai, kad būtų galėjęs tapti pasaulio čempionu.

Po nesėkmingo turnyro Kiurasao Fischeris trejus metus nedalyvavo tarptautinėse varžybose. Savo karjeroje jis dažnai darė tokias savanoriškas pertraukas, kol galiausiai visam laikui pasitraukė iš šachmatų pasaulio. Tiesa, Fischeris žaidė 1963–1964 m. JAV čempionate, kurį triuškinamai laimėjo – iškovojo vienuolika pergalių per vienuolika partijų. 1967–1968 m. Fischeris nugalėjo gausybėje turnyrų, be kita ko, užėmė pirmąsias vietas varžybose Skopjėje ir Monake. Be to, jis stipriai pirmavo Susoje vykusiame Tarpzoniniame turnyre, tačiau pasitraukė iš šių varžybų – Fischeriui nepavyko suderinti turnyro tvarkaraščio su poilsio dienomis, kuriomis jis negalėjo žaisti, būdamas „Pasaulio Dievo bažnyčios“ nariu. Sunku įsivaizduoti, kad bet kuris kitas pasaulio šachmatininkas būtų atsisakęs tokios galimybės.

Nors sunku patikėti, 1970 m. Fischeris vėl per plauką nepraleido viso pasaulio čempionato ciklo. Jis atsisakė dalyvauti JAV čempionate – pradiniame kvalifikaciniame etape, nes prieštaravo varžybų formatui. Kvietimo į Tarpzoninį turnyrą Maljorkos Palmoje Fischeris sulaukė tik todėl, kad iš pradžių Palas Benkas ir paskui Williamas Lombardis sutiko užleisti jam savo vietą. Varžybas Fischeris laimėjo neįtikėtina trijų su puse taško persvara.

Prasidėjo ilgiausia pergalių serija šio šachmatininko karjeroje. Fischeris laimėjo partijas paskutiniuose septyniuose turuose (tiesa, pergalė prieš Oscarą Panno jam buvo įskaityta automatiškai, nes varžovas nesutiko, jog, atsižvelgiant į Fischerio religinius įsitikinimus, partija būtų perkelta į kitą dieną) ir iškovojo trylika pergalių iš eilės Kandidatų turnyre. Daugiau niekam nepavyks pakartoti šio pasiekimo.

Markas Taimanovas ir Bentas Larsenas buvo be gailės sutriuškinti rezultatu 6 : 0. Šis pralaimėjimas turėjo skaudžią pasekmių Taimanovui – Sovietų Sąjungoje jis neteko daugelio privilegijų, kuriomis mėgavosi kaip garsus šachmatininkas ir kompozitorius. Sovietų valdžia net svarstė galimybę panaikinti Taimanovo didmeistro vardą, tačiau suvokė, kad neturi teisės atimti to, ko nesuteikė.

Larseno pasiteisinimas, kodėl jį taip beviltiškai sutriuškino, taip pat nuskambėjo labai plačiai. Žurnalui „Chess“ šachmatininkas pasakojo: „Negaliu trumpai atsakyti, kodėl, žaisdamas Denveryje, pralaimėjau jam rezultatu 0 : 6. Tų metų vasara buvo karščiausia nuo 1936-ųjų. Be to, pralošęs keturias partijas nebesistengiau kovoti dėl lygiųjų.“ Jokio kito šachmatininko pasiekimai nėra iš tolo negali prilygti Fischerio kovoms žaidžiant su tokio aukšto meistriško varžovais.

Įveikęs Petrosianą, jis tapo pretendentu, iškovodamas teisę mesti iššūkį čempionui Borisui Spaskiui. Šį mačą išsamiai apžvelgsime vėliau. Dabar reikėtų pabrėžti, kad nebuvo abejonių, jog reikšmingai blogėja Fischerio psichinė sveikata. Dvikova prie šachmatų lentos tarp Rytų ir Vakarų galėjo apskritai neįvykti. Be to, ne kartą kilo grėsmė, kad ją teks nutraukti. Galų gale triumfavo Fischeris, tačiau kitą mačą jis žais tik po dvidešimties metų. Pasaulio čempionas atsisakė pasirašyti milijonų dolerių vertės sutartis su rėmėjais. Pavyzdžiui, kartą jis nesutiko reklamuoti tam tikros rūšies šampūno tik dėl to, jog pats jo nenaudojo. Fischeris rinkosi gyventi pigiuose viešbučiuose, pasidavė stiprėjančiai paranojai ir tikėjo beprotiškomis sąmokslų teorijomis. 1975 m. čempionas sutiko dalyvauti mače su Karpovu, gindamas titulą, tik tuo atveju, jei bus patenkinta gausybė sąlygų. Be kita ko, jis siekė rungtis iki dešimties pergalių, neribojant partijų skaičiaus, o rezultatui esant 9 : 9 išsaugoti čempiono vardą. Fischerio reikalavimus svarstė du FIDE suvažiavimai, tačiau rasti sprendimo nepavyko. Nelikus vilčių, kad čempionas dalyvaus finale, federacijos vadovui teko sunki užduotis atimti iš jo karūną.

Reaguodamas į tokį sprendimą, Spaskis pasakė: „Maxas [Euwé] pasidavė silpnumo akimirka. Jokiu būdu jis neturėjo diskvalifikuoti Fischerio, privalėjo griežčiau atsikirsti sovietams.“ Tikėtina, jog dauguma galvojo kitaip. Karpovas laikėsi pagrįstos nuomonės, kad Fischeris apskritai neketino žaisti. Vėliau Kasparovas teigė, jog čempionas nežinojo, ko tikėtis iš naujo pretendento Karpovo. Fischeris nušlavė visą ankstesnę šachmatininkų kartą, bet nepasitikėdamas žvelgė į jaunuolį, su kuriuo anksčiau nebuvo tekę žaisti. Taip pat spėliojama, gal čempioną kaustė baimė. Iki šiol jis beveik tobulai žaidė šachmatais, todėl bijojo vėl sėsti prie lentos, nes galėjo nesugebėti pakartoti ankstesnių pasiekimų.

Visi šie argumentai atrodo daugiau mažiau pagrįsti, tačiau labiau tikėtina, kad viską užgožė blogėjanti Fischerio psichinė sveikata. 1972 m. jis iškovojo pergalę, nes sugebėjo išsaugoti sveiką protą. Deja, tai buvo paskutinis kartas, kai čempionui pavyko šis žygdarbis. Fischerio laukė vienatvės kupini metais, per kuriuos jį vis labiau užvaldė paranoja ir potraukis antisemitinei literatūrai (ši aplinkybė dar labiau trikdo prisiminus, kad jis pats – žydų kilmės).

1981-aisiais buvusį čempioną sulaikė policija, nes supainiojo jį su asmeniu, įtariamam netoliese įvykdžius apipilėsimą. Vėliau Fischeris, savo lėšomis išleidęs ploną knygėlę „Mane kankino Pasadenos kalėjime“ (*I was Tortured in the Pasadena Jail House*), papasakojo apie tariamai netinkamą pareigūnų elgesį, nuo kurio esą nukentėjo per dvi už grotų praleistas dienas. Dabar kolekcionieriai varžosi dėl galimybės įsigyti šio kūrinio kopiją. Mums belieka apgailėstauti, jog Fischeris nusprendė visą savo laiką skirti tokio pobūdžio veiklai, o ne rungtis su Karpovu ir Kasparovu. 1992 m. pasaulį apstulbino iš nebūties sugrįžusio Fischerio sprendimas žaisti dar vieną mačą su Spaskiui. Dvikovų serija vyko karo draskomoje Jugoslavijoje. Šiai šaliai JAV valdžia taikė sankcijas, todėl buvęs čempionas neturėjo teisės dalyvauti varžybose jos teritorijoje. Prieš mačą vykusioje spaudos konferencijoje storas barzdotas Fischeris apspjovė JAV valstybės departamento raštą, kuriuo jam buvo pranešta apie draudimą. Paskui į šuns dienas išdėjo visus, kuriuos įtarė nepritariant jo nuomonei. Nors FIDE oficialiai skelbė, kad tai bus dvikova dėl pasaulio čempiono vardo, niekas tuo nepatikėjo.

Fischeris puikiai žaidė pirmoje partijoje. Vėliau dvikovoje jam nesisekė išplėsti pergalės esant pozicijai, kuria naudodamasis būtų lengvai nugalėjęs geriausiais savo karjeros metais.

Psichinės sveikatos problemos nesiliovė persekioti Fischerio. Nepaisant to, jis niekada nesvarstė galimybės žaisti su tikruoju

1971 m. Petrosianas sugebėjo bent šiek tiek pasipriešinti Fischeriui, bet neišvengė pralaimėjimo. Įveikus visus kandidatus, Fischerio laukė mačas su Spaskiu.

pasaulio čempionu Kasparovu. Galima numanyti, jog Fischeris būtų taip pat beviltiškai pralaimėjęs geriausiajam to meto žaidėjui, kaip kadaise, būdamas geriausios sportinės formos, užtikrintai triuškinavo savo varžovus.

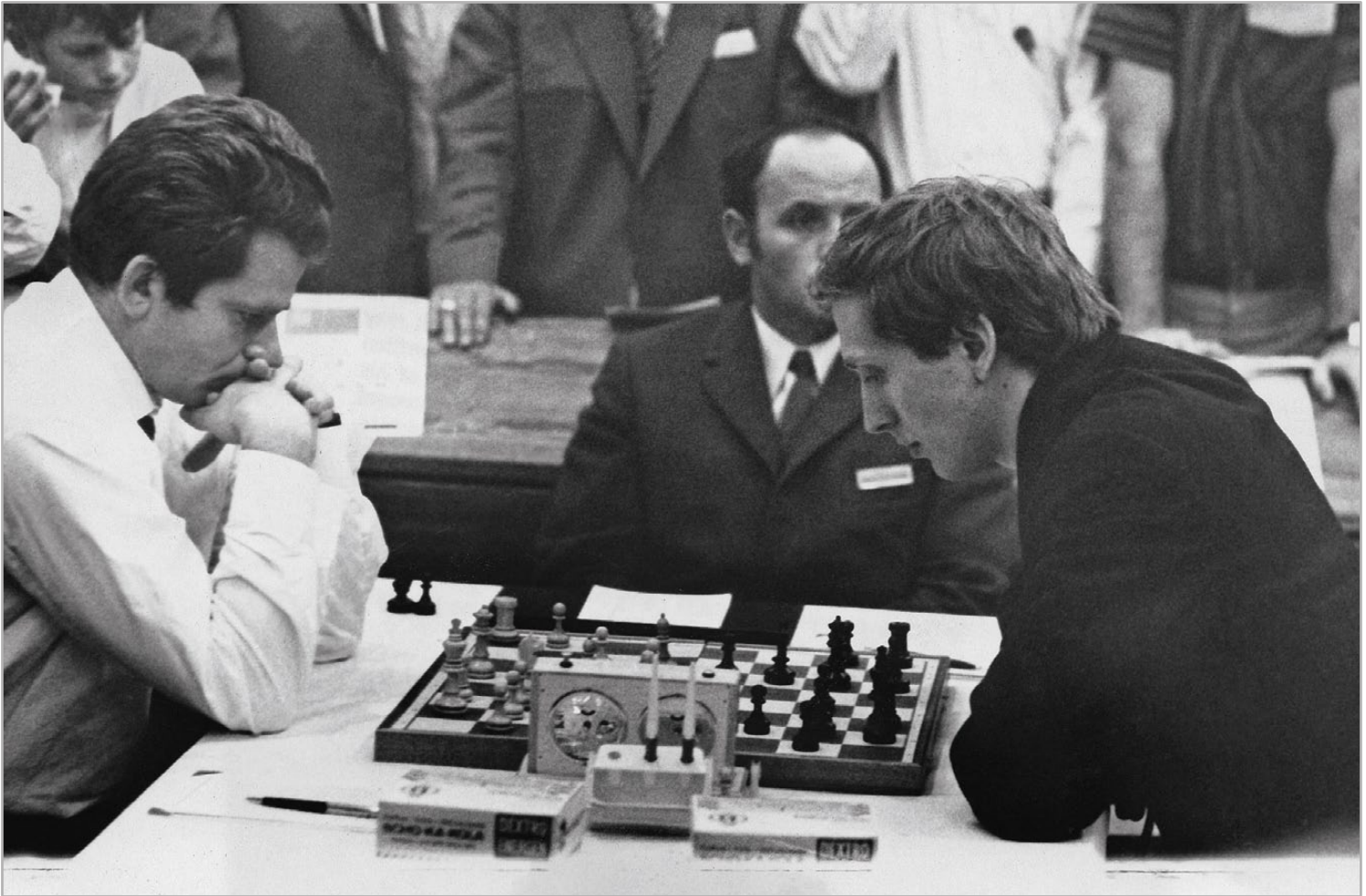
JAV valdžios institucijos nusprendė pro pirštus pažiūrėti į tai, kad buvęs čempionas pažeidė sankcijas. Tačiau jos negalėjo apsimesti nepastebėjusios, kaip Fischeris sureagavo į rugsėjo 11-osios teroristinius išpuolius. Duodamas interviu radijui, jis paragino tautą džiaugtis tuo, jog įvykdytas šis žiaurus nusikaltimas. Buvęs čempionas tvirtino: „Kaip šauksi, taip ir atsilies.“ Taip pat atvirai dėstė savo antisemitines pažiūras.

Išdavęs tarptautinį arešto orderį, Fischeris trumpai kalėjo Japonijoje. Vis dėlto jį išgelbėjo Islandija, pasiūlusi prieglobstį. Taigi šalis, kur Fischeris iškovojo didžiausią per savo karjerą pergalę prieš Spaskį, tapo jo kalėjimu. Buvęs čempionas suvokė,

kad bus neišvengiamai suimtas, jei išdrįs išvykti iš Islandijos – o šios salos Fischeris, sakoma, ne itin mėgo.

2008 m. jis susirgo, tačiau, bijodamas kreiptis į gydytojus, mirė nuo ligos, kurią buvo galima išgydyti. Bobbis Fischeris mus paliko sulaukęs šešiasdešimt ketverių metų. Gal tai ir sutapimas, bet šachmatų lentą sudaro šešiasdešimt keturi langeliai. Fischeris buvo prieštaringa asmenybė. Jis genialiai žaidė šachmatais, sugebėdamas savarankiškai įveikti geriausius savo laikmečio SSRS žaidėjus. Jo partijos – išskirtinės, jomis nepaliauja žavėtis visi šios sporto šakos mylėtojai. Vargu ar kam nors kitam pavyks tai pakartoti. Fischeris parašė didelio susidomėjimo sulaukusią knygą „Mano šešiasdešimt įsimintinų partijų“ (*My Sixty Memorable Games*). Šiame klasika laikomame veikle jis dalijasi novatoriškais įžvalgomis, analizuoja, be kita ko, tris pralaimėtas ir devynias lygiosiomis sužaistas partijas.

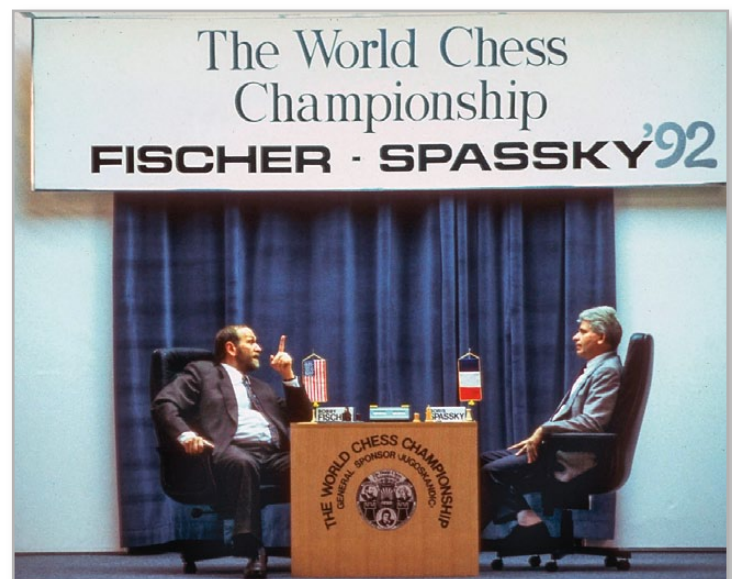

Likus porai metų iki mačo Reikjavike, Spaskis ir Fischeris susitiko prie šachmatų lentos per 1970-ųjų olimpiadą. Spaskis laimėjo, bet netrukus pasaulis sveikins naują čempioną.

Kita vertus, tam tikrų Fischerio (kaip ir Aliochino) veiksmų neįmanoma pateisinti. Ir šachmatų pasaulis, ir jis pats prarado siaubingai daug, kai būdamas pasaulio čempionu nusprendė nutraukti savo karjerą pačiame jėgų žydėjime. Fischerio gyvenimas susiklostė tragiškai, o mes visi netekome galimybės sekti jo kovų su Karpovu bei Kasparovu. Užuo tai darę, turėjome stebėti, kaip genialus šachmatininkas panyra į tamsą – ji sunaikino Fischerio reputaciją ir ateitį.

Iš pradžių niekas netikėjo, kad šis mačas gali įvykti, o paskui dauguma galvojo, kad verčiau jis nebūtų įvykęs. 1992 m. senstantis ir akivaizdžiai sergantis Fischeris dar kartą rungėsi su Spaskiu.

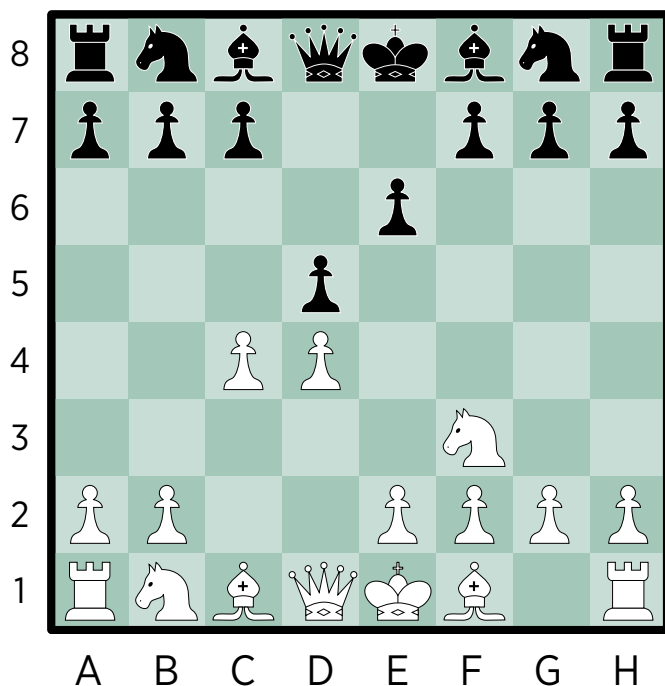
BOBBIS FISCHERIS prieš BORISĄ SPASKĮ

MAČAS DĖL PASAULIO ŠACHMATŲ ČEMPIONO TITULO

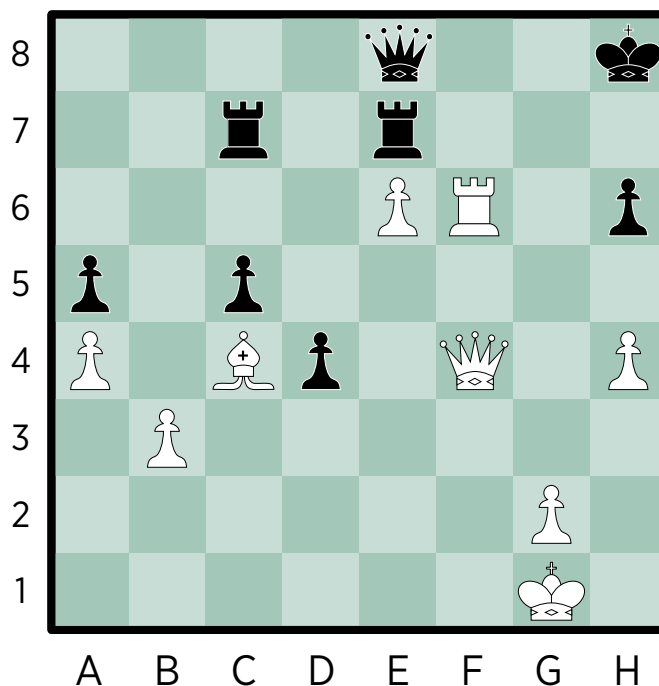
Reikjavikas (Islandija), 1972 m., partija Nr. 6

Atmestasis valdovės gambitas, Tartakoverio sistema, pasikeitimo figūromis variantas [D59]

ĖJIMAS Nr. 3.d4

POZICIJA PARTIJOS PABAIGOJE 41. Vf4!

„Aidi plojimai.“ Pasaulio čempionas turi rasti savyje daug jėgų, kad kartu su džiūgaujantiems žiūrovais sveikintų šachmatininką, kuris ką tik jį nugalėjo. Spaskio gestas padarė didelį įspūdį Fischeriui, paskatindamas jį pagirti varžovą už tikro sportininko vertę poelgį. Žinoma, šie aplodismentai taip pat įrodo, kaip puikiai žaidė naujasis titulo savininkas.

1. c4 e6 2. Žf3 d5 3. d4

Pateikiame schemą su tokiu ankstyvu ėjimu, padarytu žaidžiant tradicinį debiutą, nes jam Spaskis buvo visiškai nepasiruošęs. Vos trečią kartą per visą karjerą Fischeris pradėjo partiją, eidamas 1.c4, o ėjimu 3.d4 jis apskritai pirmą kartą debiutui pasirinko valdovės gambitą.

3. ... Žf6 4. Žc3 Re7 5. Rg5 0-0 6. e3 h6 7. Rh4 b6 8. cxd5 Žxd5 9. Rxe7 Vxe7 10. Žxd5 exd5 11. Bc1 Re6 12. Va4 c5 13. Va3 Bc8.

Richardas Robertsas atkreipė dėmesį į tai, jog Fischeris ėjimu Nr. 13 „suskaldo varžovo poziciją lentoje į dvi dalis – karaliaus sparną ir valdovės sparną. Be to, pastarajame jis taip apriboja figūrų galimybes judėti, kad [varžovo] pozicijoje neišvengiamai atsiranda spragų. Šis pažeidžiamas juodųjų išsidėstymas reiškia, jog, įsibėgėjęs partijai, baltieji gali įgyti pranašumą.“ Spaskis priverstas žaisti pasyviai, o kai kovoji su Bobbiu Fischeriu, tokia strategija nieko gero nežada.

14. Rb5 a6 15. dxc5 bxc5 16. 0-0 Ba7 17. Re2 Žd7 18. Žd4 Vf8 19. Žxe6 fxe6 20. e4 d4 21. f4 Ve7 22. e5 Bb8 23. Rc4 Kh8 24. Vh3 Žf8 25. b3 a5 26. f5 exf5 27. Bxf5 Žh7 28. Bcf1 Vd8 29. Vg3 Be7 30. h4 Bbb7 31. e6 Bbc7 32. Ve5 Ve8 33. a4 Vd8 34. B1f2 Ve8 35. B2f3 Vd8 36. Rd3 Ve8 37. Ve4 Žf6 38. Bxf6 gxf6 39. Bxf6 Kg8 40. Rc4 Kh8 41. Vf4!

Nuostabus ėjimas, užbaigęs partiją. Spaskis turi rinktis – gelbėti valdovę ar gauti matą.

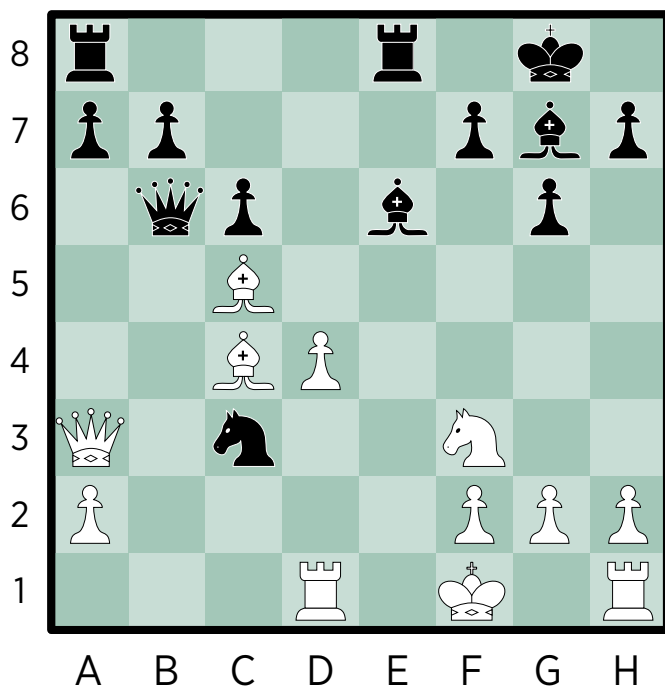
DONALDAS BYRNE'AS prieš BOBBĮ FISCHERĮ

ROSENWALDO ATMINIMO TURNYRAS „ROSENWALD TOURNAMENT“, MARSHALLO ŠACHMATŲ KLUBAS

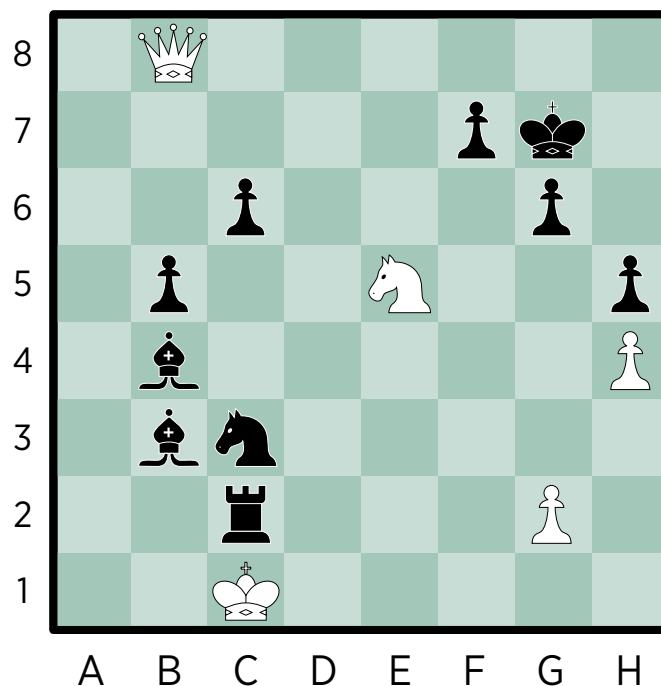
Niujorkas (JAV), 1956 m.

Griunfeldo gynyba [D92]

ĖJIMAS Nr. 17. ... Re6!!

POZICIJA PARTIJOS PABAIGOJE 41...Bc2 matas

Vos trylikos metų sulaukęs Bobbis Fischeris sužaidė šią partiją su Donaldu Byrne'u, skambiai pranešdamas visam pasauliui apie savo talentą. Jaunasis Fischeris genialiai nusprendžia, kad verta aukoti valdovę, nes galiausiai pavyks susigrąžinti prarastas figūras ir paskelbti matą. Ne veltui Hansas Kmochas šią dvikovą pakrikštijo Amžiaus partija – taip ji vadinama ir šiandien. Daug šachmatininkų, paprašytų įvardyti savo mėgstamiausią partiją, pamini būtent šią Fischerio ir Byrne'o dvikovą.

1. Žf3 Žf6 2. c4 g6 3. Žc3 Rg7 4. d4 O-O 5. Rf4 d5 6. Vb3 dxc4 7. Vxc4 c6 8. e4 Žbd7 9. Bd1 Žb6 10. Vc5 Rg4 11. Rg5 Ža4! 12. Va3 Žxc3 13. bxc3 Žxe4 14. Rxe7 Vb6 15. Rc4 Žxc3 16. Rc5 Bfe8+ 17. Kf1 Re6!!

Nuostabus ėjimas. Fischeris aukoja stipriausią savo figūrą. Šiaip ar taip, Byrne'as spaudžiamas į kampą, bet nukirtęs valdovę jis suteiks galimybę varžovui pradėti stulbinamą kombinaciją.

18. Rxb6 Rxc4+ 19. Kg1 Že2+ 20. Kf1 Žxd4+ 21. Kg1 Že2+ 22. Kf1 Žc3+ 23. Kg1 axb6 24. Vb4 Ba4 25. Vxb6 Žxd1 26. h3 Bxa2 27. Kh2 Žxf2 28. Be1 Bxe1 29. Vd8+ Rf8 30. Žxe1 Rd5 31. Žf3 Že4 32. Vb8 b5 33. h4 h5 34. Že5 Kg7 35. Kg1 Rc5+ 36. Kf1 Žg3+ 37. Ke1 Rb4+ 38. Kd1 Rb3+ 39. Kc1 Že2+ 40. Kb1 Žc3+ 41. Kc1 Bc2 matas 0-1.

Timas Krabbe'as, buvęs Donaldu Byrne'o auklėtinis, paaiškino, kodėl jo šachmatų treneris nusprendė žaisti iki mato. Byrne'as teigė: „Visų pirma turime prisiminti, kad 1956 m. niekas nebuvo girdėjęs apie garsųjį šachmatininką Bobbį Fischerį! Priešais mane sėdėjęs labai gabus trylikametis vaikinukas Bobbis Fischeris žaidė puikią partiją. [...] Paklausiau kitų varžybų dalyvių, ar nebūtų puiku, jei leisčiau berniukui duoti man matą, atsidėkodamas už nuostabų žaidimą. Sulaukęs teigiamo jų atsakymo, taip ir pasiėgiau.“ Norint būtų galima rasti truputį tikslesnių ėjimų, kuriuos partijos pabaigoje galėjo pasirinkti Fischeris. Kita vertus, ši dvikova nepalieka abejonių, kad šachmatų pasaulyje atsirado naujas talentingas žaidėjas. Praėjus 16 metų, Fischeris taps pasaulio čempionu.